

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (kinevezések; Ferdinand kir. főhg. 's fens. testvérei; parndorfi löverseny; nyom-
bati vadász katonasztály; Maria-Dorottya új gőzhajó; különféle). Ausztria (Wiener-Neustadti tűz 's a' t.) Anglia
(O'Connell levele; Morning-Herald; Grey beszéde; elegy.) Franciaország (angol ujságok a' National fölmentetésé-
re; Talleyrand.) Spanyolország (tengeri had állapotja 's legújabb hírek) Portugalia (d. Pedro beszédjének folytatása
és vége.) Északamerika (hírek Ujyorkbul; lengyel gyarmati föld.) Törökország. Németország. Schweiz.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban a' RR. kerületileg a' két első urbéri cikket már elvégezvén, 10kén a' IIIk vitatásába ereszkedtek.

Apostoli királyunk ő Főlsége aug. 27ki legfensőbb határozata szerint Szentkirályi László elhunytával a' hétszemélyi táblánál megürült egyik közbiróságra Matkovich István personalisi ítélőmestert; — ugyan azon hónap 29kérül költ legmagasb végzése szerint pedig Szathmáry József ügyvéd 's m. kir. helytartósági ügyviselőt (agenst) a' tiszántuli kerületi táblához tisz. közbiróvá méltóztatott kegyelmesen kinevezni. — A' m. k. udv. Kancellaria Bóka Mátyás elhunytával megürült udv. irnoki hivatalra Chmel György accessistát, 's az ekép megürült accessistaságra Ganczstukh Károly kancz. practicanst alkalmazta.

Kolozsvár sept. 7. Mai estve tért ide vissza főhg. Ferdinand ő kir. fensége N.Váradra tett rövid utjából fens. testvére főhg. Maximilian társaságában. Modenai uralkodó hg. Ferencz kir. fensége atyafi látogatás kedviért statusaibul eltávozván, Linzben felső Ausztriában főhg. Maximilian kir. fenségét meglátogató, innen a' két kir. hg. aug. 23kán megindulva N.Váradra jöttek, hogy főhg. Ferdinand ő kir. fenségével találkozzván a' három szeretett testvérek egymást rokonikarokkal ölelhessék. — Négy napot mulatának e' városban az egymást régóta nem látott testvérek, innen a' modenai uralkodó hg. Bécs felé visszaindulván, főhg. Ferdinand és Maximilian egy társaságban jövének e' városba. Már szinte 25 esztendeje midőn e' város még szerencsés vala főhg. Maximilian, mint az erdélyi fölkellet nemes sereg fő vezérét falai közt tisztelni; de a' tisztelt főhg. nyájas leereszködése, szelidsége, emberszerető szíve ma is eleven emlékezetben van nemcsak Kolozsvár, de egész Erdély lakosinál. Erd. H.

A' magyarországi Állattenyésztő Társaság felügyelése alatt a' Parndorfi (Moson vm.) löverseny october 5kén 1834 fog tartatni.

1ső díj. Egy ezüst pohár, adja Harrach gnó szül. Lobkowitz hgasszony. Minden lóra. Urlovasok. 1 mérföld. Teher: 3 eszt. 68 font, 4 e. 94 ft. 5 e. 101 ft. 6 e. 106 ft. idősb 109 ft. mén 2½ fttal többet. A' nem tiszta telivér származásu lo-

vak 3 fttal kevesbet. — A' bécsi arany, vagy a' pesti Asszonyságok díját nyertek 2 fttal többet; Angol lovak 11½ fttal többet. — Tétel mindenik 10 ar. 's az ebből bejövő summa az első és második ló közt osztatikfel. — E' díjra jelentetni magát futás előtti egy óráig. Eddigi aláírók: Liechtenstein Ed. hg. Trautmansdorf Ferd. gr. Traun X. gr.

2 Paraszdíj, magyar vagy osztrák parasztló lovaira. Lovas a' ló-tulajdonos, ennek fija, szolgája, vagy földije. 1 mf. E' díj legalább 50 pengő ftra megy. A' pályázandó lovakat futás előtt egy órával jelentetni.

3. Vadászló-verseny minden lóra, mellyen az ausztriai birodalomban kutyákkal parforce már kétszer vadásztak rendesen. 2 mf. — Teher: félvér 120 ft. telivér 128 ft. angol félv. 130 ft. ang. teliv. 138 ft. Tétel: mindenik 25 ar. fele bánat. Bejelentés határideje oct. 3. 's ekkor azonnal meghatározza a' Parndorfon jelenlevő aláírók többsége: urlovasok fattatnak é versenyen, v. Jockék.

4. Egy minden mén és kanczára 10 évre aláírt díj. 2 mf. Teher a' pesti Sándor billikomé. Tétel mindenik 20 ar. Az aláírók 2 aranyat fizetnek. Bánatpénz 5 ar. 's ez a' második lóé. E' díjra a' verseny előtt 6 héttel kell a' lovakat bejelenteni. Aláírók: Széchenyi I., Hunyady J. és Festetics M. grófok.

5. Ausztriai birodalomban nevelt minden mén és kanczára, hasonlóan 10 egymást követő évre. 1½ mf. 2 esztendő 68 ft. egyébiránt teher az, a' mi a' bécsi biestakes-é. Tétel: mindenik 20 ar. Aláírók 2 ar. A' semmit alá nem írók 50 ar. Bejelentés 6 héttel a' futás előtt. Aláírók: Széchenyi I., Hunyadi J., Festetics M., Nádasdy Tam. grófok.

NB. E' két díjra, mellyet Pesten 1833ban írtak alá, csak Széchenyi I. gr. nevezett eddig elé lovakat, az elsőre Christine kanczát, a' másodikra Ronda mént.

6. Tutti quanti díj, minden lóra 1½ mf. Tétel mindenik 10 ar. fele bánat. Aláírhatni oct. 3ig. A' Parndorfon jelenlevő aláírók az aláírás bezárása után 2 Handicapert választanak, az Igazgatók Harrach gróffal együtt egy harmadikat. — E' három Handicaper oct. 4kén az Igazgatók által közvéteendő órán a' futásra rendelt lovakon előáll 's az nap terhüket meghatározzák, mi iránt arra különös figyelem lesz: idomítottak é a' lovak szá-

bályosan vagy nem. — Aláírók: Liechtenstein Al. hg. és Trauttmannsdorf Ferd.

7. Egy arany vagy ezüst-mívből álló 20—30 aranyat érő díj, a' parndorfi vadászatokat látogatók által minden lóra rendelve. 1 mf. Tétel 3 ar. mindenik. A' bejelentés oct. 4kén bezáratik. Bejelentéskor egyszersmind azon árt is meg kell határozni, mellyen a' ló, nyeres esetében el fog adatni. Azon ló mellyet 100 aranyon akarnak odaadni, ha 3 eszt. 85 ftot', ha idősb 100 ftot visz. A' bejelentett árhoz képest a' mint az nagyobb v. kisebb lesz, minden négy aranyra egy font teher számítatik ugy, hogy egy 3 eszt. 180 aranyos lónak 105 ft. egy idősb és 60 aranyos lónak pedig csak 90 ft. lészen terhe, 's így tovább. — A' nyerőt a' verseny utáni órában kell felszólítani, 's ha több vevő találkozik, sors határoz.

A' parndorfi lóversenyre jelentethetni be lovakat oct. 1jeig bezárólag Pesten a' nemzeti Casinóban, Bécsben Egan J. urnál. Későbbi jelentést csak a' parndorfi igazgatók fogadnak-el. — Ha a' bejelentés levél által történik, erre „Parndorfi lóversenyt illető“ fölírás tétessék. A' versenyek óráji oct. 3kán tételnek közzé, — a' teher-jegyzék a' parndorfi vendégfogadóban lesz kifüggesztve. — Bécs sept. 5. 1834. Károlyi Lajos, Trauttmannsdorf Ferdinand és Wrhna R. igazgató-grófok meghagyásából Egan J.

Nagy-Szombat sept. 8. A' cholera alatti rendnek nagyobb föntartására egygyé szövekedett polgári vadász-katonaosztály tegnap tartá szabadalommal ujonnan készült zászlójának fölszentelése ünnepét. 6kán estve német színjátások mulattaták a' vendégeket, de csak az ez ünnepre készült prólog nyert tetszést. 7kén pedig reggeltől fogva sereglett szüntelenül a' sokaság a' fő-piaczra, hol a' sz. Háromság szobránál emeltetett diszes oltár, 's tizenkét oszlopon álló borostyános mezezet, tizedfél órákor pedig már a' három polgári katonaosztály, 's Bakenyi növendékek várák a' főbb vendégeket, u. m. gr. Pálffy Ferenczné drága magyarán öltözött zászlóanyát, 's más méltóságos, és tekintetes személyeket. Liptay Antal szentszéki jegyző ur tartott szabadban célirányos beszédet. Főtiszt. Bartakovics Adalbert helyettes ur végzé a' sz. misét, valamint ez után a' zászló szentelést is, mit követe a' polgárok esküje. Pompás vendégséggel, esti mulatsággal, 's lövészzel végeztetett a' nevezetes ünnep. A' gyönyörű zászlót sz. István királynak, Lieder (u. m. ez osztálynak kapitánya) remek ecsete festette képe diszesíti egy oldalról, másiktól pedig a' haza czíme. — Így Nagy-Szombat polgári a' társaság bátorosítására, rendezésire, diszére minden célirányos lépést szorgalommal megtenni igye-

keznek, a' mit becsül is a' közönség, mit sok méltóságos, tekintetes minden rendű idegen, 's több külföldi vendégeknek jelenléte, 's élénk kedve igazolt.

„Maria-Dorotya“ uj gőzhajó melly Triesztben épül 's már már kész, mint a' dunai gőzhajózási társaság igazgatósága jelenti, ha előre nem látott akadályok nem gátolják, f. eszt. october közepével utnak indittatik Corfu és Zante-n keresztül Smyrnaba. Zanteban ki fog szállani hogy szénnel lássael magát, de azután szakadatlan folytatja utját Smyrnaig, hogy onnét még az ideá feljöhessen Galatzig. Téli hónapokon át Konstantinápoly és Smyrna közt fog jární. Tavasszal a' folyóbeli hajózás megújulásakor pedig kezdődik a' rendes hajózás Pozsonyul Konstantinápolyig. Maria-Dorotya hajó 70 lóerővel bir, erőművei Angliának legjelesb gyáraibul valók; kapitánya a' hajózásban alapos tapasztalásu 's különösen az adriai vizeken, Közép-tengeren és Dardanellákon ügyes jártasságu. Utazók számára a' hajón gondoskodva lesz minden lehető kényelemrül. Félreértések kikerülése miatt az utazók csupán Triestben Sartorio Péter ur nkereskedő házánál vállaltatnak föl. Mihelyt meghatározva lesz az indulás napja, azonnal tudatni fog az utkölség is; addig pedig előre örömes készséggel bővebb fölvilágosítást ad a' gőzhajózási bureau Bécsben.

Különféle. Zágráb sz. kir. város sept. elsőjén tartván tisztujító-székét, az ürességben volt négy választói polgárság betöltésén kívül birónak választatott: Staidacher József; Andrievich Ignác polgármesterré; Kavich Ignác városkapitánnyá; Karvanchich Imre főügyvédé; pénztár-ellenörré Derchich István és árvakatyjává Lopuh Pál. — Báró Laffert Vinceze es. kamarás ur e' f. h. 12kén Haraszi jószágán életének 78ikában meghaláczott; tetemei ugyanott a' nemzetségi sírboltba takarítottak el. — Miskolczon milly buzgó kebel-lel pártolja a' görög n. egy. sz. ekklézsia községe a' honi nyelvet, — azonkívül, hogy már négy év óta jegyzőkönyveit, tanácskozásait, levelezéseit 's a' t. különben is egyedül magyar nyelven viszi 's folytatja, legközelebb még azzal is bizonyítá, hogy gyülekezetüknél magyar egyházi beszédeket kívánván behozni, mult aug. 31kén már valóban illyent is tartott lelkesen és ékesen egri plebanus tiszt. Goits Athanáz ur.

A U S Z T R I A.

Lovassági generál, 's első elnöki helyettese, Hardek gróf alelnök császári kézírásnál fogva a' főhaditanács valóságos elnökének nevezetett. — Wiener-Neustadt fejedelmi város Bécshez közel, f. h. Sán egészen az emészto lángok zsákmánya lett. A' gyuladás délután 1 órákor ütött ki az ugy ne-

vezett
Neunk
hogy
termés
város
verték
lett ki
ros fe
egyett
totta,
tűz m
néhol
maradt
10,00
minden
zak be
holt te
mány

O
bocsátó
kező je
ki szab
kezdőd
eddig
zik elej
fordula
lépést
nyugott
dologho
kert ho
a' szenv
gunkat
juk, 's
dékkal
lést Wi
azon áll
hogy t.
levő tula
tholikus
szabads
tholikus
volt.“ E
érdemler
ulsteri
nek, 's
gyilkolá
mus bős
közt ajár
mondja,
megszün
árulónak
nosztétel
eszközök
zorangis

vezett „világtekénél“ azon csürökben, melyek a Neunkircheni uton fekszenek Neustadt felé. Mint-hogy e' csürök (számra 400) épen aratás után terméssel valának megrakva, 's köztök és a város közt számos tűz- és épület-fa rakások heverték, kevés percz mulva olly iszonyu tűz fejlett ki, hogy árja heves délkeleti szél által a város felé hajtva villám sebességgel elterült, 's egyetlen óra alatt valamennyi ház födeleit elborította, 's megemésztette. A' házak belsejében a tűz még harmad nap mulva is folyvást égett, 's néhol a' pinczékbe is behatott. Mindössze alig maradt néhány félig-meddig megrongált ház. 10,000 jólbíró lakosság öt hatod része maradt minden vagyonától megfosztva, minthogy a' házak belsejében mindenök elégett. Eddig már 30 holt testet vontak ki a' dűledékek alól. A' kormány adakozásra szólítja föl Bécs városa lakosait.

A N G L I A.

O'Connell Derrynane Abteyből hoszu levelet bocsátott az irlandi néphez; 's noha Byron következő jelszavával: „Örökös rabszolgák, nem tudjátok: ki szabad akar lenni, maga tartozik azt kivíni“ kezdődik, 's noha izgató, még is igen különbözik eddigi leveleitől 's izgató rendszerétől. Így hangzik eleje: „Földijeim! ismét országos ügyünk nagy fordulatára jöttünk; ismét hatalmatokban áll egy lépést előre tenni a' szabadság ösvényén. Ha azon nyugott, és józan hidegvérűséggel fogandunk a' dologhoz, melly előbbi ügyeinkben szerencsés sikerert hozza, ugy győzedelmünk bizonyos. Ha pedig a' szenvedélynek 's boszuvágnak engedjük át magunkat a' győzedelmet ellenségeink kezébe juttatjuk, 's országunk fölesíráló reményit szántsándékkal tiporjuk el. Említi azután a' dublini gyűlést Winchilsea gróf elnöklése alatt, 's igen kikel azon állítások ellen, melyeket a' gróf föltalalt; hogy t. i. „Soha, a' most prot. egyház birtokában levő tulajdon legesekélyebb része sem volt a' katolikusoké; hogy a' katolikusok soha polgári szabadságban nem részesültek, 's hogy soha katolikus nép még szorgalmas, és magát jólbíró nem volt.“ E' bolond dühöngés, ugymond, említést sem érdemlene, ha attul nem kellene tartani, hogy az ulsteri orangistai orgiák is majd kezdetet vesznek, 's hogy vakbuzgóságból néhány katolikusgyilkolások is történhetnének. — Ezen orangismus bős szellemének ellenszegülésre kétféle eszközt ajánl, tagadót és igenlőt. Az elsőre tartozónak mondja, minden csúndháborítás és erőszakosság megszűntét, 's valamint előbb ugy most is hazárdulónak nyilvánítja azt, ki a' fehértábuak gonosztevéleiben bármi részt venne. Az igenleges eszközökre nézve megjegyzi, hogy eleinte az „orangista loge-okkal“ „irlandi loge-okat“ véte

szem közt állíttatni, 's előre örült lelkében látni, mikép támadand minden egy elsőbre húsz utóbbi, de eszébe jutott azután, hogy az orangista-loge-ok világos törvényelleni egyesületek, 's hogy azokat nem utánozni, hanem inkább a' törvények által elnyomni kellene. Örömeztőbb javasolja tehát, hogy minden irlandi megyében „szabadelmű clubok“ állíttassanak föl, hasonlók azokhoz melyek már Monaghan és Meath megyében állanak, hova mint előbb a' katolikus egyesületbe mindenki fölvetessék, ki hónaponként 1 schillinget fizet, 's két tag által ajánltatik; — ő maga, azután Dublinban, mint reményli még november előtt szabadelmű főclubbot fog alapítani, mellyből intéztetnének a' többiek is. Erre magát ministerium emberének nyilvánítja, mert meggyőződött, hogy Irland érdekei a' mostani igazgatásával ugyanazok, 's azon, ohajtását mondja ki, viselné magát az irlandi nép úgy, hogy zavarba ne hozza a' ministeriumot, hanem inkább még nagyobb erőre juttassa. Ellenben felszólítja a' népet, hogy minden erejét az orangisták ellen fordítsa. A' szabadelmű clubbók főcéljának és főtevének tehát azt mondja: ügyekessenek mindenkép azon, hogy az erőszakosságok meggátoltassanak, 's büntetésre vonassanak; másodíknak nevezi, hogy a' törvény az orangisták ellen szigoruan alkalmaztassék, 's azok vétkei szorosan megbüntettessenek; harmadíknak, hogy a' tized törvényes, békes, alkotmány szerű eltörlesztésére munkáljanak; e' végre gyűjtsenek, kérelmeket 's a' tizedek-elleni szenvedő ellenállást öregbítsék; negyedíknak, hogy választásokon mindenkép Irland valódi barátjait ügyekessenek a' parlamentbe megválasztani.

A' Morning Herald azt mondja: ő mindig őszintén segítette az alkotmányos elvek terjesztését Európában, de meg nem menekhetik azon kellemtelen igazságtól, hogy azon szabadelműség, mellyhez kivált némelly új kormányemberek szítnak, csak álfogások és csalódás által tűnik inkább ki, mint bölcsesség és erény által; 's miután a' portugáli kormányt lehordta, a' belgára azt mondja, hogy ott a' franczia republica katakombjaiból ástak-ki zsarnoki törvényt, a' monarchiai elnyomás erőszakos eselekvényei jögszítására. Franciaországban pedig, a' polgár-király és barricadok (torlasztékek) hazájában, Franciaországban telvők a' börtönök politikai áldozatokkal 's a' szabadelmű monarchia legkedvesebb időtöltése üldözni a' sajtót; Spanyolországban az eskütszék és sajtószabadság legveszélyesebb ujtásnak, 's igazi inségnek tartatik, mellyet épen a' szabadelmű kormányoknak kell minden hatalmával meggátolni.

Azon beszédből, mellyet Grey gróf Newcastleben auguszt. 16-dikán az őt ünnepélyesen

fogadó számos gyülekezethez intézett, következő közérdekű helyeket vesszük ki: „Uraim! Valamennyi fölírásban, mellyekkel megtiszteltém, érintetik a' parlamenti reform nagy kérdése. E' kérdésre valának legkorábbi figyelmem, erre legkorábbi törekvéseim intézve a' parlamentben. (nagy tetszés) E' fáradozásimat később ugyan meg kelle némi körülmények miatt szüntetnem, mellyek a' siker iránt majd kétségbe ejtének; de a' dologgal soha föl nem hagyék. Törekvésemet kedvezőbb jelenségek közt ismét megújítám, 's azokat végre szerencsés és győztes siker koronázza. — (zajgó tetszés) De midőn ezt mondom, ne gondoljanak olly hiúnak, 's fenlátónak, hogy abból kizáró érdemet tulajdonítsak magamnak. — Férfiak, nálam ügyesbek, segítettek abban engem, kik közül egyet (Brougham l.) büszkelátok közöttünk, (élénk tetszés) férfiak, kik segedelme nélkül serény törekvéseim siker nélkül maradtak volna. Fejdelmem bizodalma is segített engem; de mindez elégtelen fogott vala lenni, ha derék 's fölvilágult nép hathatósága és szelleme diadallal nem vitt volna minden opposition 's nehézségen keresztül. (újogó tetszés) Uraim! E' nagy munka be van végezve, 's Anglia népe dicséketik, hogy az alkotmány régi kifejezése szerint, teljes, emberséges és szabad képviseléssel bír. Uraim, midőn ezt elérték önök, mind azt is elérték, mit eszes és hasznos újítás (reform) biztosíthat. Mondám ugyan, igaz hogy még további javításokra is van szükség de mérséklettel kell utánok törekedni, 's nem szüntelen izgatás ösvényén járni. Újítás, mondom, szükséges. Ez meggyőződése, melly szerint a' mostani ministerium, mellynek még nem rég tagja valék, mindig cselekedett. Ez azon alap, mellyen ama' ministerium nyugszik. Az újítás lételével van összeshöve, 's meg nem állhat nélküle. (nagy tetszés) De ha a' mérséklet elvétől nyugtalanság és türelmetlenség által túlsiető 's meggondolatlan rendszabályokra engednék Önök magokat ragadtatni, maga a' reform ügye veszélybe bukhatnék.“ — Szavait így rekeszté: „Uraim! Mig egyszer köszönöm Önök jószágát. Sokan több észtehetséggel szolgáltak Önöknek mint ép, (nem! nem!). De bizonyára senki tisztább 's haszonvágtyalanabb szívből. (tetszés) Válaszul azon szidalmakra, mellyekkel halmoztatám, arra kérem honosimat, hasonlítsák egybe helyzetemet, mielőtt ministeriumba léptem, a' mostanival, 's úgy fogják találni, hogy nem vala szándékom valamit nyerni. Egyetlen jutalmam visszaléptemmel bírni azok bizodalmat, kik szemei előtt politikai pályámon kaladék. Én a' legjobb jutalommal, népem tetszésével válok attól meg. Nem bírok semmi mást, melly ellen bármely élő teremtésnek igazságos

panasza lehetne.“ Itt Grey gróf igen meg vala indulva. Beszédére zugó, 's hoszan tartó tetszés következett.

A' Courier mondja: a' spanyol procuradokok vitáji azt mutatják, hogy a' cortesek közt igen számos párt gyorsabb és hathatósabb haladásra határozta el magát. A' tengerügy-minister tudósítása szerint Spanyolországban minden egyéb virágzik a' tenger ügyön kívül. 'S valóban ez ország jegyzésre méltó példája a' gyarapuló népnek és hanyatló kormányának. Az újabb történet több példában megmutatta már, hogy politikai változások szinte ugy támadnak növekedőjőlétből, mint hanyatlásból. Gyarapuló nép azon mértékben túlnő intézvényein, mellyben gyarapulása növekszik, 's a' mint erőben és hatalomban növekszik, megveti 's legyőzi azon kormányt, melly vele nem halad. A' most virágzó Franciaország gyarapulásban volt már a' julius-napok előtt. Belgium az oraniai ház alatt népességben és jólétben öregbült, és senki sem fogja kétfeni, hogy Anglia az emancipatio és reform alatt csökkent volna. Maga Irland gyarapszik.

Old England angol hírlap azon hirt rebesgeti: O'Connell nem soká Melbourne ministeriuma tagjává lesz, 's Duncannow lord utazása Irlandban azon valószínű czéltől történik, hogy erre a' már messze haladt rendelkezéseket teljesítse. — A' Times azon kömüves legények számát, kik a' munkával föl hagyás által dolog nélkül vannak 15,000 nél többre teszi. Ha már most csak minden hétre 20 schilling bért számolnak is, 14 nap alatt 30,000 ft. ster. az az 300,000 pengő f. kárak van! — A' manchesteri szabólegények is föl hanyagtak munkájokkal, 's jelentést adtak ki, hogy ezen túl saját közre száztól 20-al olcsóbban dolgozandnak, mint mestereik. Ellenben a' Farnleyi kézműgyesület Bradford mellett szavazatnál fogva önmagát kábaságnak nyilvánította és föl szlött, czimereit 's egyéb vázlekit pedig eladván árát serben és borban itta meg. — Bizony nomine et omne kába volt. — Aug. 30kán délután 2 óraker számos hírnökök értek Londonba, kik Madridot 22én éjfélkor hagyák el. Azon tudósítást hozzák ezek, hogy a' finantz-biztosság valamennyi 1823 óta kötött kölcsön elismerését megtagadai végezék. Ellenben a' cortes-kölcsön hivatalosan elismérték, 's mind a' tőke, mind a' kamat maradékok hitelező és tartozó (active és passive) alapokra osztattak. Az előbbiek mingyárt megkapnák osztalékaikat, az utóbbiak maradékaikat 10 év mulva. Illyen a' hír; a' részleteket még nem tudni bővebben. — Az orosz szélekről aug. 19ről jött hírek jelentik, hogy az orosz követen kívül Franciaországban (Pozzo di Borgo) valamennyi

egyéb orosz követ Pétervárbán van össze gyűlve, történetből e' vagy szándékkal nem tudni.

FRANCZIAORSZÁG.

Csak nem minden angol lap elmékedésekre fakad Carrel ur, a' National szerkesztője jegujabb fölmentetésén. A' Courier így kezdi: „Carrel ur fölszabadulta nagy diadala a' sajtónak; 's nem csudálkoznak rajta, ha élénk érdeket gerjeszt Parisban. Valóban büszke állásban volt. Nálunk Angliában ugyan történt már, hogy publicisták saját szónoki tehetségek által diadalmaskodtak a' kormány üldözésin, de nem emlékezünk férőra, ki hasonló lépcsőben olly tüzes szabadság-szeretést kötött volna olly teljes haszonvágytalansággal, 's olly szív- 's írásbeli tehetségekkel egybe, 's a' ki olly tiszta ügynek olly fényes győzdelmet nyert volna, mint Carrel ur. A' Morning-Chronicle pedig így: „A' National fölmentése, mennyire Franciaországban józan alkotmányos rendszer haladásával szorosan egybekapcsolott kérdést határozhatott el, politikai esemény. Az esküttek ítéletök által kimondották, hogyha Lajos-F. a' minister kötelességeit veszi magára, a' következeseket is magára kell vennie, 's a' sajtó vele ugy bánhatik, mint más ministerrel, 's az ország előtt felelős statusszolgával. Majd meglátjuk, magára veendi e a' király e' felelősséget, vagy a' charta által neki készített sanetuariumba fog visszavonulni, mellyben jogtalanságot nem követhet el. Ha Lajos-Fülöp eddigi praxisában maradna, rendes váddal a' pairkamara korlátli elé idézethetnék, 's koronájától és méltóságától a' jog utján megfoszthatatnék.“ — Carrel Armand ur győzdelme utánírás a' julius-revolúcióhoz, 's a' chartához következő cikelyt függeszt: „A' francziák királya nem tehet jogtalanságot; csak ministerei felelősek kormány-cselekvésekért, 's azért a' király tanácskozásiban soha személyesen nincs jelen.“ Azonban igazságosnak kell lenni Lajos-F. iránt, hogy legtehetségesebb, 's Lafitte és Guizot kivételével, tán egyetlen tehetséges v. képes minister, mellye Franciaország XVIII. Lajos halála óta birt. Karaktere a' franczia nép teljes ismerete, személyes bátorsága (félelmetlensége) és éles ítélete, melly vele minden alkalmat megragadtat, hogy személyes barátokkal környezze székét, akár azzal, hogy nyitva tartja házát a' követek előtt, akár azzal, hogy szép számos családjá kedves tetszenységgel vonja magához a' serdülő nemzedéket. Mind ez nem közönséges férfit áru el; hanem ollyat, ki képes országiani Franciaországon; 's e' tekintetben, mi a' polgári dicsőséget illeti, nem áll Napoleon mögött. De országli tehetségei tul lépnek a' chartán; annak korlátin belől fékeznie kell azokat, ha dynastiáját megtartani, 's az ör-

zetére bizott királyságot még egy revolútiótól, 's a' respublicától megóni szándéka.“

Marseilleben nem régóta uj republicanus lap jelen meg illy czimmel: „Le Proletaire.“ — A' 80 éves Talleyrand még mindig politikai curiositas marad. Szellemére nézve korábbi századok maradványa. Ő grand seigneur (nagy ur) a' szó való értelmében, 's ha gondolatiban magasabb irány volna, vagy ha átaljában bajlódnék gondolatokkal, némi medicei bélyeget meg nem lehetne tőle tagadni. — Mikép zsugorodnak össze élte a' többi nagy urak, mi kicsinyek 's parányik a' följutottak. Ez Talleyrand ur egyik oldala. Más oldalról az erkölcsiséget terméknek tekinti; nem minden földben terem e' virág meg; 's nem minden szellemnek van arra szüksége, hogy erős és hatalmas legyen. — Azonban olly illedelmesen ohajt meghalni, a' milly nagyszerűen élt.

SPANYOLORSZÁG.

A' procer-kamara Garelly tudósítását d. Carlos ügye felől biztosságra utasította. A' tengerminister is beadta tudósítását a' kamaráknak. Ennek tartalma szerint a' spanyol hajóhad állapotja nem legörvendeztetőbb. Rég ideje már mióta semmi uj hajó nem építettik, a' mi van igen kevés, nagyon régiék és igen elhasználtak. Az egész spanyol tengeri erő következőkből áll: két 74 álgys hajó Guerrero és Soberano, első 1755, utóbbik 1771ben épült, 's a' 88 álgys Heroevel, ellenségtül zsákmányoltatott el, egyébiránt nem sokat ér; — 4 fregatt 40—50 álgys, 3 korvett 34—22 álgys, 7 brigantin 22—5 álgys, és 8 schooner. Hajó-gyára 3 volna az országnak Carracca, Ferrol és Chartagenaa, de mindnyája romló félben, se fa se eszközök építéshez; egyedül a' szükséges javítások 3,422,790 realba kerülnének. Tengeri tiszt mindössze 615 van; közülök 300 szolgálaton kívül, de azért a' többi se kap fizetést. A' tengeri pattantyú-tisztek száma 241. A' 80 álgys Heroet Cubaban Soberano váltja föl, Guerrero pedig itthon marad a' sürgetőbb szolgálatokra.

A' Moniteur legujabb hirei Spanyolországból erre mennek: Aug. 30. és 31kén Rodil d. Carlost nyomozván, Erro, Enguy és Ronceveaux völgyeket egészen összejáratta, de a' keresett hgre sehol nem akadt; ő, mint későbbi értesítésből kitetszett, a' mondott napokon Esarraban tartózkodék. Rodil Ronceveauxban megparancsolá a' szervezeteknek, hogy 4 nap alatt klastromaikból kiköltözzenek. E' völgyekből Rodil sept. 3kán a' Bastan völgybe tért vissza. Ekkor a' junta Etchalarban volt és d. Carlos Saldiezben. Ugyan ez nap Bayonneban hire folyt, hogy Jaureguy az insurgensek 5ik osztályát, mellyet Segastibalza

vezérle, beérvén, — derekasan megverte, 's a' futamodók kergetésére Irunból és S. Sebastianbul is küldettek csapatok.

P O R T U G Á L I A.

(D. Pedro trónbeszédje vége.) Különös örömemre szolgál jelenthetnem az uraknak, hogy hadakozásunk közben és azóta a' királyné kormányát formáserint elismerék Anglia, Francia, Spanyol, Svéd, Belgium és Dánország. A' többi valamennyi nemzetek békekességben vannak velünk, 's reményem a' fölvilágosult politika 's az azt vezérő igazság és egyenességtől, ők sem fognak soká késni megújítani 's erősíteni azon szoros kapcsolatot, melly előbb köztünk 's köztük minden párt javára fenáll vala. A' romai udvar bizonyosan nem lesz utólsó, melly ez igazságos határozásra eltökélje magát, mi sem kívánván lenni utólsók, kik figyelem 's tisztelettel viseltessünk azon udvar feje, mint a' hívók atyja 's katholika keresztvénség központja iránt; mi törekedni fogunk, megmutatni mi félbeszakaszthatlan legyen a' hit és vallás szent kapcsolata. Anglia, Spanyol- és Franciaországgal négyes szövetségi szerződést kötöttünk, melly f. eszt. april. 22kén iratott alá, 's mellynek czikkjeit az urak látni fogják. Fő czélja ennek az akkori hadakozásnak biztosabb 's mentül előbbi végezhetőse volt 's ez által Europa békéjéről gondoskodás. Említett nemzetek, valamint Belgium iránt is igen le vagyunk kötelezve a' szives jóakarát és barátságért, mellyet tettben mutattak hozzánk; különösen kitünteté magát Spanyolország, ő kath. felsége seregeket küldvén hazánkba, hadmunkálatink könnyítésére. Hamingyárt saját érdek forgott volna is fön e' dologra nézve ama nemzeteknél, ez bennünket még is föl nem old a' köteleességtől, nekik hálás köszönetünket mondanunk, sem engem a' tartozástul, ezt az urak előtt ajánlanom. — Az országigazgatásban 's constitutio iránti kellő figyelemre nézve némelly igen fontos rendszabások hoztattak. Új szint váltott a' birói hatalom-gyakorlás és kormányzás minden mellékes ágazatival; a' hadsereg és polgári hatóságok ujon szerkeztetvék; Lisabon és Oportoban szabad révek nyitattak, a' kereskedés szabályoztatott, 's mind kihatóbbá, mind szabadabbá tétetett. Alkotva vannak rendező törvények, minők legszükségesebkeknek látszattak, 's elmozdítva az akadályok, mellyek előbb haladásunknak 's a' portugáli nép javának útját állák. Végre el vannak törölve minden rendü és nevü szerzetes társaságok és vallásos egyesületek. Ezen intézetek vallási szempontbul tekintve, egészen eltávoztak eredeti alapittatásuk szellemétül, 's már csupán világi és időszerinti érdekek után esengés vezérle őket; politikai oldalrul tekint-

ve pedig: különszakadt testületekké váltak a' házában, egykedvűek polgártársaiknak minden javaik vagy bajaik iránt, azonban serények despotai és zsarnoki kormány szolgálatjára, mihelyt ettül legkisebb kedvezést vagy tiszteltetéstreménylhettek. Az ő befolyásuknak egész családokra és egyes tagokra, melly mennél titkosabb annál veszedelmesb volt, köszönheti Portugália nagy részben közelebb szenvedett minden sanyaruságait. Találkoznak minden esetre egyes tagjaik közt igen tiszteletes férfiak, de m'ly ritka kivétel ez? A' kormány mindent megfontolt. — Mind ezen rendszabásokrul, külön külön tudósítást nyerendnek az urak az illető ministeriumoktul. Legkomolyabb figyelmüket érdemlendik közülök a' status-hitel visszaállítása 's szélesbitése körül fordított eszközök. Igazság és jó hitelen épültek e' fontos intézkedések. Sikerük tudva van; status-hitelezőink mind ben mind kívül az országon lélekisméretes pontossággal fizetettek ki. A' papiospénz, melly annyi esztendő óta titkon mardosá a' status és polgárok javát, rövid időn egészen eltörölve lesz. Jó hirben és tiszteletben áll e' részben a' királyné kormányja Europa minden börzcin, egy soron a' legszerencsésebb és nyugalmasabb országokéival. — Országunk különös helyzete megkívánni látszatott, hogy némelly, a' charta 145 czikkjében foglalt biztosítékok felfüggesztessenek. Kicsapongás e' részben nem történt, 's az urak előtt áll megítélni, mi lenne e' tárgyban leghasznosabb egyszerűsmind legigazságosabb. — Míg a' kormány itthon illy fontos dolgokkal foglalatoskodék, oceantuli terjedelmes birtokaink egymásután 's önkénytelnyilatkozásokat tevének a' chartát 's királyné kormányát elfogadni, 's ezentul annak hódolni. A' szép példát követték Madeira lakosi, mihelyt elegendő haderő küldetheték elnyomott törekvéseik segéllésére. Birodalmunk minden része kezdi érezni a' kormány jótékony befolyását. Elmondván közelebbi viszontagságink fő pontjait, mellyek összessege Portugália történetiben olly sok oknál fogva érdemlend különös időszakot; 's előterjesztvén mik történtek, hogy a' nemzet azon aljasságbul hová zsarnokság vétkei által süllyesztetett, kiemeltessék; az urak buzgósága iránti teljes és határtalan bizodalambul még két pontot terjesztek elő, a' legfőbbeket mellyek e' gyűlés figyelmét megkivánhatják: 1) eldöntését azon kérdésnek, valjon a' királyné kiskorúságának még hátra levő ideje alatt fenálljon e' tovább is a' regensség vagy ne? és 2) azon kellő lépésről gondoskodást, hogy ő Fölsége valamellyik alkalmas herczeg által eljegyeztessek. Uraságtok magas belátása 's bölcsessége mind a' két pont fölött kellő meggondolással fog határozni, mit sok oldalul isméréteiknek nagy be-

esü. erő
gal vár
15. cz.
hadsero
de szer
ső álla
hozzán
eshetik
kedvén
föllobba
az urak
szabads
statusti
lensége
szükség
náltatás
szerint
tanulma
ágazati
mü-gya
gek és
előmoz
tokaink
gatas é
eddig n
hatunk;
ta előt
megkiv
mik an
szaderit
mére i
szorgal
financzn
ványos
kivetés
költsége
azt min
mány k
lelni. —
ség oszt
azon ör
a' consti
ja erőse
gyüleke
buzgósá
polezra
rában ill
gét tart
tisztos
vén, ve
mind fer
és hecs
hadban
mesnek
E' megn

esű erényekkel egyesítésétől teljes bizonyossággal várhatok. — Szükség továbbá, a' chartának, 15. cz. 10 sz. értelméhez képest, megállapítani hadseregünk számát mind vizen mind szárazon; de szemelött tartasuk e' tekintetben országunk belső állapotját, 's azon helyzetet, mellybe egy hozzánk szomszéd 's velünk szövetséges nemzet eshetik, midőn keblében egy hg. trón után esenkedvén, a' már már kioltott polgárháborút újra föllobbantja. Még sok van e' tárgyakon kívül mik az urak figyelmét megkivánják. Illyenek a' sajtószabadságot szabályozó törvények; ministerek és statusisztek felelőssége; polgári házjog sérthetlensége; egyes polgári vagyonnak mellőzhetlen szükségekben status javára fordítása vagy használtatása, 's az ezért, a' charta 14. cz. 12 sz. szerint előkelő járuló kárpótlás; népoktatás és tanulmányok rendszerítése, ezek minden mellékes ágazatival; jóltevő intézetek; törvények a' kézmű-gyártás, kereskedés, művészetek, mesterségek és földmívelés, melly mindenek közt első, előmozdítására; javító rendszabások tengertuli birtokainkra nézve, honnét jövődre kellőbb igazgatás és czélszerű javítások mellett, számtalan, eddig nem ismert vagy megvetett hasznokat vonhatunk; illyenek végre mind azok, miket a' charta előtűz vagy javasol, miket a' statusszüksége megkíván, mik a' nemzet javára szolgálhatnak 's mik annak hajdani dicsőségét és nagyságát viszszererithetik; mind olyan ez, mi az urak figyelmére igen érdemes, 's lételét az urak buzgó szorgalmátul várja. Uraim a' követházban! a' finanszminister előterjesztendi az uraknak, a' nyilvános pénzalapok jelen állapotját, 's a' jövedelem kivetését, melly a' status rendes és rendkívüli költségeire megkivántatik; vizsgálják meg az urak azt minden körülményiben, hogy szerintök a' kormány képes legyen minden kötelességinek megfelelni. — Uraim pairek és követek! Gyönyörűség osztoznom az urakkal 's az egész nemzettel azon örömben, hogy hazánk megszabadítva van; a' constitutioi eharta visszállitva, a' királyné trónja erősen megalapítva, 's az urak körötte egybegyülekezve, készek annak diszét tehetségük és buzgóságukkal magasítani, 's nemzetünket azon polezra emelni, melly őt a' civilisált nemzetek sorában illeti. Én részemről csupán annak dicsőségét tartom fen magamnak, hogy illy vitéz és tisztos népet és nemzeti hadsereget vezérelhetvén, velük együtt munkálhattam, kivini jogait mind fens. leányomnak, kit én szivemből szeretek és hecsülök, mind a' nemzetnek, melly magát hadban és békében egész világ előtt egyiránt nemesnek mutatta. A' rendkívüli ülés megnyitva van. E' megnyitó beszéd után ő Fölségeik 's kisértek

eltávozván a' gyűlés-teremből, mindenütt a' merre mentek a' mérhetetlen nép-sokaság öröm-kiáltásai közt tértek vissza a' kir. palotába. Estve a' San Carlos játékszinben mihelyt ő Fölségeik páhójában a' függöny félrevonatot, újra elkezdődött az örvendő kiáltás: „Soká éljen a' királyné, a' charta, a' regens hg. és braganzai hgne!”

ÉJSZAKAMERIKA.

Az Ujyorki Advertiser írja: „Az Ujyorki nyugtalanságokban részt vettek ellen hoztak már ítéletet. Kelly Tamás, van Boon Péter, és Gordon István kik magányos házak megtámadása alkalmával fogattak el, egy évi börtörne ítéltettek 's nehéz félévi munkára, mint legnehezebb büntetésre, mit ellenök ki mondani lehet; más hat pedig fél évi börtörne. — Az újabb Ujyorki hírek nem jelentenek ugyan valami fontos ujságot, de említik azon érdekes eseményt, hogy aug. 5-én a' szabad közművesek teremében Ujyorkban a' város ifjai számára 5000-en felül gyűlést tartottak, mellyben kemény végzések hozattak Jackson és kormányrendszere ellen. Pedig több mint fele a' serdüő nemzedéknek Jackson pártján volt eleinte. — A' vita főtárgyai a' bankkérdés, és a' posta-hivatalban üzött csalások. A' czivódás és meghasonlás másik kútfoje is támadt a' rabszolga-fölszabadítás üzésében, mi ellen a' szemes számvető amerikaiak igen kikelnek. Texasban nagy volt az izgás Austin ezredes elfogatása végett a' mexicoi kormány parancsára. Texas mostani helyzete lakosai közt a' közös mozgást fontossá 's érdekessé teszi. Santanna az ezredes eddigi börtörnét enyhítette is valamivel, 's kibocsátását is reménylik. — Következő a' kongressz azon végzése, mellynél fogva a' lengyel gyarmat telepítésére ajánlott földek meghatározatnak: „Banczakiezcicz Lajosnak és társainak, kik az ausztriai császár parancsára Amerikába hozott 235 lengyel számtűzötték közt vannak megengedtetik, hogy a' kincstár titoknoka vezérlété alatt Illinois status szélein vagy Michigan határában 36 osztály földet válasszának. A' kincstár titoknok ama' 235 lengyel hiteles névjegyzékét szerzeni meg, 's neveiket a' földek általános biztossága jegyzékébe igtatandja. Mihelyt a' 36 osztály föld meg lesz határozva, egyenlően föl fog a' 235 lengyel közt osztatni, és soroztatni. Mindenik elfogadó a' rájutó sors birtokába tétetik, 's 10 év múlva a' neki jutott földre tulajdonságot nyer, ha ezen idő alatt lakta, művelte egyszersmind egy acre-ért a' szokott legesekélyebb árt megfizette. Mindenik osztály 500 acreből álland. (Aláírva) John Bell, a' képviselő ház elnöke. Van Buren az egyesült statusok alelnöke és a' tanács elnöke. Helybenhagyva 1834 jun. 30. Andreas Jackson.

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolból aug. 26ról érkezett tudósítás mondja, hogy Syriából és Egyiptusból jött hírek után Mehemed Ali jul. 29én visszatért Alexandriába. Syria állapotjára, 's megnyugtatósa iránt Ibrahim basa által tett rendszabályokranézve még mindig különféle hírek szárnyalnak. — Az eddigi Masraf Nasiri Osman Bei hivatalából kitétetett, 's helyébe Hadschi Ali Bei egykori Tersana Emimi, vagyis a' fegyvertár főlvigyzója neveztetett ki. — A' dögjárvány különösen a' törökök között nagy dulásokat tesz. Még nem tudhatni ugyan szorosán a' halálozások számát, de valószínűséggel mondhatni, hogy naponkint 300. 400 individuum hal meg. Ez alkalommal észre lehet venni, hogy a' törökök régi előítéleteikből lassankint kivetkőznek, minthogy a' füstöléseket, 's egyéb előgondoskodást, mellyeket előbb semmi török sem akara megtenni, most valamint a' se-railban, ugy a' ministereknél többnyire, 's az udvari tisztviselőknél is használják már. —

NÉMETORSZÁG.

A' követekháza Kasselben aug. 27én Jordan tanító országgyűlési napdija iránt előbbi határozásiban maradt meg, mellynél fogvást a' KK. és RRék gyülekezete a' belministerium elnökét minden kárért felelősnek nyilatkoztatta, melly a' statuspénztárra abból háramlanék, ha Jordan ur követlését a' jog útján készülné keresni; aziránt azonban még egyszer a' kormányhoz folyamodni nem vélte sükeresnek, minthogy a' RRék ebéli ismételt közbenjárásai foganat nélkül maradtak. — Berlinből írják, hogy a' négyes-szövetséghez adandó pótlékezikelyek végett, melly Angliát 's Franciaországot még szorosabban lenne egybekapcsolandó, élénk értekezésbe boesátkozott a' három éjszaki hatalom, mellynek sükere hihetőleg kemény ellenmondás és kikelés lesz részükről minden egyenes beavatkozás ellen. — Berlin még mindig pusztá, 's elhagyatott. (A' király is távol van.) Ellenben sok idegen 's tiszt tódul Pomeraniába és Prussziába. — A' mit Lengyelországbul hallhatni, szomorító; siresend nyomja az országot, 's a' rendkívüles orosz követség fáradozásai Parisban, mellyet Lubezki hercege vezérel, kinek azon megbizása van, hogy az előkelő kiköltözötteket teljes boesánat biztosítása mellett, visszatérésre indítsa, hasztalanok és sükeretlenek voltak. Azonban azt is hallani, hogy tulajdonképen Lengyelországban még el sem koboztattak a' lefoglalt jószágok, mint például Czartoryski hercegei, honnan lehetne reményleni, hogy a' boesánat-igérés nem egészen szemfényvesztés. De annak még sem akarja senki hasznát venni.

SCHWEIZ.

Aug. 27én, melly napon környékeinket iszonyu vész dühöngé, szörnyü természeti esemény dulá föl Graubündten és Veltlin völgyeit, 's a' Schweiz és Olaszhon közt eddig önálló közlési utakat egészen megsemmisítette. Számos falu, sok magányosan álló egyes lakás részint veszélyben forgott, részint földulatott, a' Rajna, 's egyéb hegyfolyók megáradása által. A' hidak jobbadán elszakadtak, a' splüngen ut több helyen megvan szaggatva, a' drága oriási gátok, mellyek által az emberek a' szük völgyeket védve hívek, megsemmisítvék, 's azon föld, mellyet a' Rajnát szabályozó társaság a' demleschgi völgyben a' művelésre nyert vala, újra sziklahulladékokkal és homokkal elöntve. — A' szerencsétlenség olly nagy és olly sokféle, hogy körülményesen le sem írhatni még. Ugy szinte azt sem tudhatni még bizonyosan, mennyi ember vesztetett el. — Zürich tudósítás sept. 3ról mondja, hogy e' vészes esemény Lombardiában és Piemontban is egyre dühöngé, 's azt említi, hogy már több nappal az előtt szünetlen esett, 's a' hegyek hava és jégtömege tetemesen megtágult, a' hegyek közt sűrű köd feküvék, mig aug. 27én végre iszonyu dörögés és villám közt sűrű záporban kitört. Ott is omlék a' viz, hol ember nem emlékezik, hogy esermely valaha folyt volna. A' Rajna és Moesa megáradtak. Jégtömegek olvadtak föl, 's dülvá zuhantak a' mélységbe. Kő- és fatömeg követé azt. Számos ház, fél falvak, egyházak, egyes önálló malmok elszakaszlottak. Az utak irányai ki-esmérhetlenek. A' gothardi ut nagy része is földulatott. Most kétszeres erővel dolgoznak az olaszországi utak helyreállításán. — A' felbőszült Rajna és erdőfolyamok zugása, a' zivatar tartós dörögésétől kisérve némelly helyen olly iszonyu nagy volt, hogy az emberek a' végítélet napja érkezését hívek. Jegyzésre méltó, hogy mig csak ezen hallatlan zivatar tartott, mindig szokatlan hőségű déli szél fuvalt. A' legmagosabb hegyeken sűrűn jégeső esék. A' folyók ugyan már előbbi medreik-be visszatértek, de azon dulások, mellyeket okozának, borzasztóan meghatják a' szomoru szemlélőt. Kő, homok 's egyéb omladékok földik a' martvidékeket több lábnyi magasságra, hol az előtt termékeny szántóföldek 's mezők valának. 1817ik évben is aug. 27ike volt azon nap, mellyen a' vizek, de nem olly mértékben mint most, a' völgyeket földulták. — Baselben a' Basel vidék vérengző események láthelye volt. A' fővárosból katonaság küldetett ki álgyuval. Mig nem tudni okát ez uj bajnak. —

Bank-részvény sept. 13-ikén. 1239½.